

название наумява български говоръ отъ срѣднитѣ вѣкове. Навѣрно, това е било старо оброчище, кждѣто населението се е черкувало. Изворътъ Златна Ориша, вѣроятно, е извиралъ тамъ, за което говори видътъ на издълбаната почва и послѣ, съ намаляването на гората и изчезване на влагата, е започналъ да извира по-низко. Названието Ориша е старо отъ грѣцката дума „врисъ“ (изворъ). Послѣ се произнасяло „уриса“, както и сега се именува извора при Сотирския мѣнастирь (ливенско), а оттамъ „Ориша“ е на извора, а не на мѣстността. На западъ отъ селото пѣкъ има (ребърна Ориша. голѣмъ изворъ, по течението на който лѣтъ се бѣлятъ платна. Названията на градоветѣ Дявена и Грамени сж римски или византийски: Дявена значи проходъ, а Грамени отъ грамен, трѣвенъ. Значи, тия градове сж сжществували и прѣди идването на славянитѣ по тия мѣста. Мѣстоположението на Жеравна, кждѣто прѣдполагаме да е билъ разположенъ града Грамени, е най-удобното за заселище въ цѣлата котловина, като почнешъ отъ Върбица и стигнешъ до Сливенъ и надлѣжъ отъ безводния Медвенъ до заврѣчото въ планинскитѣ тѣснини Раково, за което сжщо се говори, че било многолюденъ градъ. Южното изложение на мѣстото, изобилната вода, единственото поле, което може да се използва за работа, сж били условия, които не сж могли да останатъ несъгледани и неизползувани при избора на мѣсто за заселване и въ най-старо врѣме.

Прѣвъ второто българско царство, слѣдъ като се затвърдила властѣта въ Търново, настанали мирни врѣмена за нашата покрайнина. Населението се прѣдало на богуугоденъ животъ, като правило черкви, мѣнастири и се уединявало въ горитѣ. Най-забѣлѣжителенъ мѣнастирь отъ тоза врѣме въ тази мѣстность е билъ така наречениятъ „Клепалото“, чиито развалини се намиратъ около 2 клм. южно отъ Руенъ кладенецъ, го пжтя Котелъ—Нейково. Споредъ Шкорпила, на този мѣнастирь били подчинени около 20 други мѣнастирища и скитове изъ околността. Прѣданието говори, че прѣстолътъ отъ мѣнастиря при „Клепалото“, билъ занесенъ въ Котелъ и че въ Жеравна били донесени цѣла кола книги и други вещи отъ единъ мѣнастирь изъ околността. Юри Венелинъ въ книгата си „Възраждане на българската словесность“ (въ българския прѣводъ на стр. 27) пише, че въ 1831 година въ Бесарабия въ с. Башъ-къой, основано отъ бѣжанци изъ Жеравна, се запозналъ съ сина на единъ свещеникъ жеравненецъ, въ чиято кжца намѣрилъ нѣколко пергаментни листа съ богуслужебно съдържание, съ които той си служилъ да обвива книги и други нѣща и които по правописъ и калиграфия можели да се отнесатъ къмъ XIV. вѣкъ. На въпроса му, отгдѣ ги е взелъ, той отговорилъ, че